

A'

CSÁSZARI ÉS KIRÁLYI FELSÉG
ENGEDELMÉVEL.

Nro 50.

Kelt Bétsben, Karótsón Havának (December) 18. napján a fent idézett szerződésben.

B é t s.

Valamint a' gyapjúnak finomabbá való tételében már régtől fogva fáradozott Ő Felsége, az által tudni illik, hogy a' jóféle Spanyol kosokat szaporítottatta a' Holitsi — Nyitra Vármegyében fekvő, 's egyéb Família jószágaiban, 's azokat közönségessé tette az eladóztatás által: úgy szinte gyarapodott a' jó lovaknak tartása is nem csak a' Família jószágaihoz tartozó Koptványi — Holits mellett fekvő, igen szép ménesse által, hanem a' Bábolnai (Komárom Vármegyében) és a' Mező-hegyesi — Csanád Vármegyében fenn-álló

F f f

híres ménesei, és a' Község számára ki-adott sok számos tsödörök által. Még nagyobb tökéletességre szándékozik vinni Ő Felsége a' méneseket, minthogy minden órán, némelly Katonatiszteket, Lovász-mestereket, kovátsokat (a'lovak orvoslásához értő embereket) küld nem csak Spanyol Országba, hanem Arábiába is, hogy onnan jóféle Spanyol 's Arabs tsödöröket (ménlovakat) hozzanak ide magokkal.

Egy Volange nevű Frantzia jádzik most itt Komédiákat a' Nagy Urak palotáiban. Száz egynehány víg játékokat tud könyv nélkül, 's ezeket ő a' számos Halgatók előtt el beszéli, — el-beszéli pedig igen nagy kellemetességgel, hol egy, hol más személyt vévén magára: mivel sokszor hat 's többféle-képpen is fel öltözik bámulásra való nagy sebességgel, 's hol Frantziául, de csak törve beszéllő Olaszokat, hol Anglusokat képzél jádzásával igen igen természetesen. Volange csak maga egyedül jádzik, olykor olykor jádzik vele a' felesége is. Egy ízben való jádzásáért 150 forintot, 's többet is kap, azon meg-tiszteltetésén kívül, hogy a' Nagy Urak asztalokhoz ültetik, de a' hol vége hoszfa nints a' beszélgetésének, minthogy a' szüntelen való jádzása által nagyon természeté vált már a' sok beszéd.

Nem régen Párisból érkezett ide egy Gertrude nevű polgárné, sok száz új módi kötösökkel. Csak hamar tudtára esett az ide való Afzvonyságoknak a' Párisi módik Betsbe való érkezése. Nosza vásárt ütnek, 's Gertrude kevés idő alatt el-adta a' sok módis kötösseit,

jölehet derekasan fel-verte is ő portékáinak az árrát. Tsak egy köntösse maradt vólt még a' napokban el-adni való, melly finom tsipkékből készült, 's négy száz aranyért tartja. Készül visszfa Párisba, a' honnan minden órán szeke-
rekkel hozatja ki a' megént kapóssá lett Párisi módikat — 2 !

Leybach, Atád (Somogy Vármegyében) Péts, és Zimon (Semlin) Városokból az a' szomorú hír érkezett ide, hogy Carinthiának 's Magyar Országának azon részeiben nagy föld indulás vólt a' napokban. Laybach (Labacum) várossában egy Vendég fogadó el-süllyedt, 's most víz áll előbbeni helyén.

Magyar Ország.

Simontornya Dec. 8-dikán. A' ménesekről írt jegyzéseimhez tartozik még az az igen nevezetes tapasztalásom is, hogy t. i. mikor a' Farkas arra veti fejét, hogy a' kis tsikókat el vigye a' ménesből, a' kantzák, észre vévén a' farkast, tüstént körül-fogják a' tsikót, 's ittóztató módra rugdozódnak a' farkas ellen: sőt őt, 's hat meddő kantza ölfzfe áll, rugdossa, 's üzö-be veszi a' meg-rémült farkast, 's vágja, rugja, ha elérheti. Nevezetes, hogy a' tsödörök nem mutatják készségeket a' tsikók védelmezésében. Az is nevezetes, hogy az anya-kantzák a' tsikók mellett maradnak, 's tsak a' meddő-kantzák kergetik a' farkasokat. — Augustus vége felé ide le lévén Hertzeg Eszterházy Ő Nagy Mga, négy napi vadászatot adott Tólna Vármegyében. En is hivatalos vóltam. Első nap a' Dalmandi

szép Pusztán vadásztunk, a' három utolsó nap
 pedig a' Tamási vadas kertben közel két százig
 való szarvast, özöt, 's vad-díznót lőttünk.
 A' Magyar Természeti Históriaban gyönyör-
 ködő Hazafiaknak jó azt tudni, hogy sehol az
 Országban, 's azon kívül is igen ritkán találha-
 tunk olly nagy szarvasokat, mint itt a' Kapos vi-
 ze mentiben. A' leg nagyobb szarvas bikának,
 melyet ez úttal lőttünk, 18 ágú szarva vólt, 's
 tíz font híjjával, hat mázsát nyomott. En is
 löttem egygyet, mellynek 14 ágú szarva vólt, 's
 öt mázsát, és 54 fontot nyomott. Igen szép nézni,
 mikor az illyen nagy állatok a' Puskás les helye
 felé jönnek az erdőben. A' sok ágú szarv, mint
 valamely terebélyes fa, úgy áll a' fején igen
 nagy ékességére. A' magos bik és tölgy-fák kö-
 zött, eleint csak lépdes a' szarvas nagy méltósá-
 gosággal, 's ha mecfzéről puska-szót, vagy a'
 hajtók zajját hallja az erdőben, meg meg áll, 's
 hallgatózik. Ha a' puska közelről ropog, sebe-
 sebben lép, 's sokszor szaladni kezd, még a'
 sűrű erdőben is, a' hol sok ágú szarvait, már
 nagyon a' háta felé tartja, hogy annál kön-
 nyebben ki-vergődhessék a' sűrűségből. Mefz-
 sze meg-hallik, hogy jön nagy tsörtetéssel 's
 zúgással a' sűrű erdőben, midőn bokros szar-
 vai az útját el-álló fiatal fákkal erősen küszköd-
 nek. Ha reá lö valaki, 's hallja, hogy süvölt a'
 feje körül a' golyóbis, igen nagyot izökik, 's
 észé-vezetten szalad hol előre, hol pedig hirtel-
 len félre tsap, 's el-rejtezik.

Frantzia Ország.

Párisból Dec. 2-dikán. A' Törvényhozó Tanátsnak Nov. 30 dikán tartatott Ülésében eleibe terjesztetett a' Tanátsnak Státus Tanátsos Defermont által a' Fr. Respublika és Portugallia között készült békességkötés. Ezen alkalmatossággal hosszasan előszéllte a' szószólló, melly jó barátságban élt hajdan az a' két, Hatalmasság, hogy szakadt ez félbe 14 dik Lajos Unokájának a' Portugalliai Királyi székre lett ki hívattatásakor, midőn az az Anglusokkal szövetségre lépett. — Előhordotta továbbá azt is, meanyi kárát vallotta Portugallia az ólta az Anglusokkal szerzett szövetségének, hogy szegényedett szemlátomást, hogy gyávult el ez a' derék Nemzet, miképpen és miért vesztette el Nemzeti mérész bélyegét, 's a' t. és végre, hogy juttatott volna ugyan ezen szöttetség által végső veszedelemre; ha a' Fr. Respublika Kormányzékét nagy lelkiüése vizsgálta volna, hogy Portugallián a' sok rendbeli megbánásért hosszút álljon. Mivel pedig Spanyol Ország nem egygyet értve bánt Frantzia Országgal mint szövetséges társával, a' Portugallusok megfenyítésére tett plánumnak végre hajtásában, hanem az egygyezésnek értelme ellen, melly abban állott, hogy ezen két hatalmasság seregei Portugallia negyed részét foglalják el, egy két öszize tsapás után Badajózban mindjárt békességet kötött, mellyet a' Fő Konzul helybe nem hagyhatott; egyenesen tudtára adatott a' Spanyol Udvarnak, hogy ha a' Badajózi kötés mellett meg marad, méltán tarthat

tölle, hogy Trinidad szigetét el fogja vevizteni 's a' t. — Ugyan ezen napon terjesztette eleibe Státus Tanácsos Fleurien a' Törvényhozó Tanácsnak, a' Fr. Respublika és az Orosz Császár között kötött Békességet. Hofszasan elő adta Fleurien is, mişoda szoros barátság uralkodott II dik Katalin és Fr. Ország között, annyira, hogy ezt még akkor sem szakasztotta félben a' Nagy Császárné, midőn majd egész Európa szövetségre lépett Fr. Ország ellen, és Ő is ezen szövetségbe való lépésre meghívatott. Előbeszéllette azon okokat is, mellyek Pál Császárt, először ugyan a' Frantziák ellen való fegyverfogásra indították; de azután a' barátság meg újítására kényszeríték; annyira, hogy végre személyes levelezés állott fel a' Császár és a' Fő Konzul között a' közjónak előmozdítására. Mindazáltal fenn maradt Attyának nagy lelküése Sándor Császárban; a' ki elvégeze mind azt, a' mit az Attya kezdett, 's tökéletesen visszra helyezettte, kezét fogva a' Fr. Kormányfűekkel, a' két Nemzetet minden viszszonos kereskedésseli jussaiba és szabadságaiba.

Párisból. Dec. 4-dikén. Pedemontziumnak mostani belső elintézése és Kormányozásának módja egyeuesen azt mutatják, hogy ez a' Tartomány rövid időn egygyesítettik a' Frantzia Respublikával. Si e y e s az a' nevezetes ember, szinte olly nagy Philosophus mint Politikus, a' ki az egész Revolutzió alatt olly éles bélátással tudta intézni a' Respublika Kormányfűkébe való fontos befolyását, hogy soha meg nem botlott sem

még nem bukott; még mind ez ideig láttatott ké-
telkedni, ha vallyon Hazája jelenvaló politikos
egybeszerkeztetésének tartós talpköve lehet e' a'
mostani Kormányfűék 's annak törvényei; de a'
napokban, ezen maga kinyilatkoztatása által,
hogy már ő világi politikos pályafutását a' Res-
publikára nézve elvégezte, nyilván kimondotta
azt is, hogy a' Fr. Respublika állandó fenn ma-
radását annak mostani Kormányfűéké helyes al-
kotmányából maga is reményli. — Magános-
ságban kíván ezentűl élni Sieyes Versáliei gyö-
nyörű kertjében, melyet a' hozzá tartozó nem
annyira pompás mint finom ízlésű épületekkel
egygyütt, a' Kormányfűéktől nyert ajándékban,
Hazája eránt mutatott fontos szolgálatjának né-
mi némű jutalmául; a' melly t. i. a' revoluzió
előtt igen híres Királyi mulató Vadas kert vólt.
— A' Fű Konzul vígyázása alatt és hathatós
előmozdítása által, egy igen nagy és pompás
Munkának kiadásához fogtak némelly kiválasz-
tott Frantzia Tudósok, mellynek tzmje ez. Az
Égyptomi Expedíziónak Históriája, a' Próbaté-
teleknek és Tapasztalásoknak Leírása: Bonapárte
Fűvezérsége alatt. Felette sok drága rézmettzesek
készűlnek a' könyvhöz, mellyeken ezen nevezetes
Tartományak Régiségei, a' sok hajdani pompás
Épületek, Oszlopok maradványai, a' lakosok ru-
házkodások v. viseletek módja, 's a' t. igen ele-
venen le vagynak ábrázolva. — Minelelőtte az
Anglus Minister Lord Kornwallis Amiensbe elű-
tazott, már itt előre minden nehézségeket el-
igazított ő a' külső dolgokra ügyelő Ministerrel

mellyek a' közönséges békesség helyre állását illették; melly meg lévén, tüsténtkurírok küldettek mind a' Kormányfő, mind az Anglus Minister által London felé. — Málta szigetére nézve azt a' hírt rebesgetik itt némelleyek, hogy abba a' Johanníták Rendje helyre állíttatván, a' Pápa Ő Szentsége pártfogása alá fogna adattatni.

Minthogy Párisban a' Nemzeti Tudós Társaság (Nationale Institutum) a' háború folyása alatt állíttatott fel, és az akkori környülállások nem engedték, hogy az, maga közibe, külső Országai Tudósokból is Tagokat válaftzhatott volna; most tehát a' Társaságnak mind a' három Klafzisa három három külső Országai Tudósokat nevezett ki, a' kik között Dec. 26-dikán fog az Institutum egygyet egygyet kiválaftzani. A' Mathésisre és Physikára ügyelő Klafzisba az előre kinevezett Tagok ezek: Bank's, Masklyne, és Herschel híres Anglus Tsillagvizsgáló. Az erkölcsi tudományra és a' Politikára ügyelő Klafzis válaftzotta Jefferson-t, az Amérikai egyesült Státusok Praesesét, Major Rennel-t és Gróf Rumford-ot. A' szép tudományokra és mesterségekre ügyelő Klafzis végre nevezte ki a' Munkáiról híres Haydn-t, a' ki Muzsika Director Hertzeg Eszterházy nál. Klopfstok nagy Poétát, és Scheridán Parlamentomi szószóllót Angliában. — Az itt előszámlált Tagokat sok már jegyzésben volt Tudósok között válaftzotta minden Klafzis, ezek között voltak p. o. Kant, Herder, Fox, Heyne, Priestley, Pallás, 'stöbb igen esmeretes Tudósok.

Párisból Dec. 8-dikán. A' Revolutzió ideje alatt szokássá vált büntetéseket u. m. a' terhese b bünösökre nézve a' hofszas fogságot, és vas hordást 's a' t. egészen elakarja most a' Kórmány-szék törlni, minthogy az ilyen személlyek nem dolgozhatnak, 's e' mellett a' tartások sok pénzbe kerül. Azt a' módot akarják tehát felvenni, a' mit az Anglusok már egy darab idő óta követnek, hogy t. i. az efféle ártalmas személlyeket, a' föld valamelyik kietlen részébe elhordassák. Illyen hely az Anglus rabokra nézve Új Hollandiában (a' föld ötödik részében) Botany-Bay, a' hol az Anglusok tapasztafála után, még a' leg elfajultabb természetű embereket is jámbor és szelid erköltsüekké tette a' munka; 's kinek kinek tulajdon élete fenn tartása módja felől való aggodásai. Illyen lesz ezentúl a' Frantzia goncsztévőknek Guyana déli Amerikának egy Tartománya. — Desgenetes Polgár a' ki az Egyiptomi Frantzia Armádiánál Fő Orvos vólt, vilzfa érkezett Párisba. Meg jegyzésre méltó erről a' derék Orvosról az, hogy midőn észre vette a' Frantzia katonák között, mennyire ilzonyodjanak ezek, a' pestisnek béoltásától, mellyet annak ki-irtására nézve bé akart vinni közikbe, 's látta hogy nem is akarnák magokat arra elfzánni; maga magába óltotta bé az ő szemek láttára a' pestist, 's ő megszabadulván, úgy kapatta bé közikbe ezen hafznos mesterséget. — Portális Státus Tanátsost olly véggel küldi a' Párisi Kórmány-szék az Amiens-i Kongresszusra, hogy mint Feje a' Fr. Papi Departementoznak, a' Fő Kon-

zul, és a' Pápa Ö Srge nevében, vesse közben magát a' Hiberniai Kathólikusok javokért és Valásbéli tellyes szabadságokért. — Különös figyelmetességét fordítván a' Kórnáyszék Fr. Ország tengeri erejének öregbítésére, azt bírta Lemot híres képfaragóra, hogy faragja ki Bart Jánosnak képét, a' ki XIV Lajos Fr. Király alatt igen elhíresedett derék Tengeri Hajós volt. Született Bart 1651-ben Dünkirchen városában. Az Attya halász volt, 's oly tökéletességre vitte tsupán csak tapasztalásai által a' tengeren való hajókázás mesterségét, hogy ámbár sem írni, sem olvasni nem tudott, még is egy egész Hajósseregnek vezéréve tétetett, a' mellyet mindenkor rendkívül való szerentsével is vezérlett.

Brestből Nov. 25-dikén. A' melly hadi hajós sereg kikötő-helyünkben katonasággal meg rakodott, Sz. Domingó felé fog 8 napok alatt kiindulni. A' seregek Fővezére Leclerc Generális a' Fő Konzul sógora. Igen sok Fő Tisztek, és Afiszonyságok szállottak már bé a' hajókra, más külömbkülömbféle sorsú és rangú személyekkel egygyütt, kiknek nagy részét a' tapasztalás kívánsága indította az oda való utazásra. Már a' száraz földel való közösülés egészen felbeszakasztatott, melly jele annak, hogy mi helyt kedvező szele lesz a' hajósoknak, azonnal kiindulnak.

Brüsselből Dec. 4-dikén. Ezen hónapnak első napján érkezett ide Lord Kornwallis, a' kit különösen kimutatott nagy tisztelettel, ágyú ro-pogások, katonai parádék által fogadott az ide

való Őrző-sereg. — A' Város részéről pedig minden harangok meghúzásával kívánták a' lakosok örömöket jelenteni. 's a' t. Most tehát egész Európa Amiensre függesztette szemeit!

Anglia.

Londonból Dec. 1-ső napján. A' Parlamentnek mostanában tartott ülésében semmi olyan nevezetes dolgok nem fordultak elő, mellyek a' külső Országok figyelmetességére méltók lennének. Úgy látszik azon okból, ne hogy a' Minisztérium az Amiens-i Kongresszusra függesztett figyelmetességében, fontos dolgok elővétele által meg háboríttasson. — Mind a' Király, mind a' Királyné betegen fekszenek. — A' Mátridi magános levelekből azt olvassuk, hogy a' Spanyol Udyarnak, eleinte igen nehezen esett, hogy még csak hírül sem adódott nékie előre, Trinidádnak az Anglusok birtokába lett által engedése, hanem csak a' midőn már bé is tétetett az a' békeség tziykkelyei közzé. Mindazáltal a' békeség tziykkelyei már Madritban is ki vagynak hirdetteve. — Kevésbe múlt, hogy Kanadában, a' melly északi Ámérikában fekvő nagy Tartomány az Anglusoké, nagy támadás nem ütötte ki magát, még pedig olyan tzéllal, hogy örökre kiszabadítsák magokat annak lakosi Nagy Britanniá hatalma alól. — Nem titok többé Londonban is, hogy Hannóvera Tartománya minden bizonytal revoluziót szenvedett volna a' háború utolsó esztendejében, a' mellyre már minden szükséges készületek meg voltak téve Angliának

ellenségei által; ha azt a' Pruszszus seregek jó idején el nem foglalták volna. Ezeknek köszönheti tehát mind Anglia, mind Hannóvera, hogy ott a' Kormányfők fel nem fordúlt, és el nem töröltetett. — Azt rebesgetik itt, hogy a' legközelebb tartandó Parlamentom ülésében egy általjában meg fogna tiltatni az olyan alattomban való levelezés Frantzia Országgal, melly azon Respublika Kormányfőjének veszedelmére tételozna; és hogy e' meglévén, a' szabad levelezés is egészen helyre áll a' két Ország között; mert még eddig csak azoknak volt szabad levelek küldeni Frantzia Országba, a' kiknek arra a' Kormányfőjéktől különös engedelem volt adva.

Nagyon szeretnék a' Politikusok, azon hirtelen való fontos rendelkezésnek okait kikurkászni, hogy egyszerre olly felette sok első rangú 's többnyire három fedelű hajók gyűlytettnek öfzfze Irlandiának Bantry nevű tágas kikötőhelyébe. Még inkább nevelik pedig a' figyelmeztességet azok a' körülállások, a' mellyek között ezen hajók a' Plymouthi kikötőhelyből ki indultak. Ez a' hajós-sereg vasmatskákon feküdt Plymouthnál egész tsendességben, midőn véletlen olly hallatlan rendelkezés érkezett hozzá, hogy csak egy szempillantásig se halogatván, tüstént induljon ki onnan Bantry felé. Négy óra múlva valósággal ki is indult, még pedig rettenetes szélvész között. Olly ellenkező szél és roszsz időbe esett a' hajókázás, hogy míg Beerhaven-ig által verekedhettek nyóltz nap telt belé. (Mind a' Bantry Bay (Öböl) mind Plymouth ki van téve a' meg-küldött Nagy Britan-

nisi Mappánkon, Bantry Irlandiának alsó tsútsán, Plymouth pedig Angliának alsó tsútsához nem melzfze esik). — A' későbbi tudósítások éppen nem rémítők ezen mozgásokra nézve.

A' múlt esztendő végén küldötte el az Angliai Kormányfő Popham Admirálist valamely titkos expedízióra, 's mind eddig senki sem tudott a' felől bizonyost, hova lett és mitsoda kime-tellel járt ez az Admirális. A' leg újabb tudósítások szerént ezeket közlik felőlle az Újság levelek. Popham Adm. sok vizontagságokat szenvedvén a' múlt télen, tsak ugyan elverekedett Mártziusban a' Jó-reménység Fokáig. Itt hajóit meg jobbitgatván 's el törődött népét is ki nyugtatván, Májusba ismét útnak indúlt Arábiának Mokka nevű kikötőhelye felé. Oda szeren-tsésen meg is érkezett, 's Jul. 7-dikén a' veres tengerre fel hajókázott Egyiptomig, a' hol seregei Koszeiméi a' frázra kifzáltak. Itt öfzfe találkozván az Indiából jött Cipájokkal, mint egy 6000 ren útnak indúltak, a' sivatag pufztákon keresztül Kairó felé. Tsak hamar észre vették azonban a' katonák, hogy a' víz nélkül való pufztákon kezdett utazások, minden eddig kiállott tengeri nyomorúságokat felyül haladja. Hét napig kelle szegényeknek elepedve a' izomjúság miatt ezen forró meleg rartomány égető homokjaiban bujdosni. Sokan kélzebbek voltak az elalélt és lerogyott katonák közzül azon helyer maradni és meghalni, mint tovább menni a' többekkel egygyütt. De még itt sem vólt vége in ségeknek, mert éjjel a' hegyek közzül reájok ro

hanó Beduinusok és kóborló Arabsok, sokakat levágtak vagy elrablottak közzülok, elégtelenek lévén bádjadtságok miatt, a' magok óltalmazására. — Melly keservesen eshetett tehát ezeknek az illy sok nyomorúságon keresztül esett seregeknek, midőn Alexándria alá meg-érkezvén tudtokra esett, hogy az Erösség harmad nappal az előtt már kapitulált, és hogy ők e' szerént, Egyiptomnak vizsgálva vételére nézve tett kínos útjoknak legkissebb hasznát sem vehetik. (Kofzir ki van téve Egyiptomi Mappánkon, a' veres tenger partján.)

Török Ország.

Konstántzinápolyból Növ. 10-dikén. Egész-fzen elfogta az öröm a' Nagy Úr szívét, midőn a' Párisi kurír a' békességkötésnek szerentsés végbe menése hírével megérkezett, 's annak előljáró tikkelyeit a' szokott czeremóniával által adta. Az Anglus Követ is vette már a' tudósítást a' felől, hogy a' Frantzia Respublikával kötött békesség előljáró tikkelyei helyben hagyattak a' Nagy Britanniái Udvar által, 's tüstént Kurírt is küldött ezen fontos híreknek vétele után a' Török Császár Egyiptomba. — Midőn a' napokban Alexándriának külsait, egy Tisztje a' Kapitány Basának nagy pompával által adta Török Császár Ő Nagy Uraságának; meg nem állatta a' Császár hogy ki ne nyilatkoztassa, menyire kívánná, ha az Alexándriai lakosok a' Franciaáktól reájok ragadt szokásokat egészen elhagyják, 's vizsgálva térnének hajdani magok viselések-

nek módjára, a' mellyet, ezt veté utánna a' Császár, reménysége szerént, tsak az Ő személye eránt való tilzteletből, 's az ő kedve bétöltésére is bizonnyal meg fognak tselekedni.

Elegyes Levelek.

Párisban a' Siket-némák és vakok ez előtt a' közönséges költségből taníttattak, tartattak és ruháztattak, de semmi különös dolog tételre nem szoríttattak. A' mostani Kórmányszéknek rendeléséből, a' siketnémák, minekutánna a' nevelő Oskolában bizonyos ideig lakván, az ő tulajdon intégető nyelveket, és a' szükséges erköltsi tudomány reguláit 's a' t. megtanúlták, széllyel olztattnak a' Nemzeti Könyvnyomtató műhelyekbe és a' Tobák fábrikákba, a' vakok pedig a' papító Fábrikákba, 's munkájok által kénytelenítettnek élelmeket és ruházatjokat keresni. Azt írja a' Monitör nevű Újság, hogy miólta ez a' hasznos rendelés folyamatban vagon, sokkal alkalmasabbaknak, serényebbeknek mutatták magokat ezek mindenre, mint annakelőtte; az erköltsökre nézve is sokkal szelídebbek, nyájasabb a' magok viselete, 's gondoskodnak tulajdon személyek felől. Ugyan ezt fogják más ilyen Intézetekben is, mindenek tapasztnai, főképpen a' Siket-némák körül. — Szép igazság az, a' mit egy nevezetes Író mond ezen tekintetben: „Soha sem kellene valamelly Nemzetnek Szerentsés és boldog állapota felől olly szorgosan gondoskodni, sőt még arról sem, hogy mitsoda virtusokat kellene abbabéóltani; hanem inkább arról, hogy mitsoda

foglalatosságokat szükség az eleibe rendelni. Tapasztalásból folyó igazság az, hogy a' ki hafznos dologban, munkában foglalatoskodik, soha sem vetemedik arra, hogy gonosz úton módon keresse élelmét, valamint az is, hogy a' hívalkodók a' társaságoknak legveszedelmesebb tagjai."

A' Hágai Dec. 3-dikán költ levelek, nagyon panaszolkoznak, hogy hat napokig, olly rettenetes szélvész uralkodott azon a' tájban és a' tengeren, mellyhez hasonlóra a' most élő legidősbbe emberek is alig emlékeznek. Alig szünt meg ez az írtóztató tsapás, mindjárt hűül hozták a' halász bárkák, hogy tsak itt körül belől 33 Anglus Hollandus és Dánus hajók lettek a' torony magosságnyira hánykódott habok prédáiva. Borzadva szemlélték sokan, a' mint a' tenger partok mellől írják, midön némelly hajókat erőszakkal a' parhoz vervén a' szél, olly kegyetlenül vágta a' habok a' part oldalához, hogy azok tüstént szre porra szakadtak 's a' rajtok lévő embereket lehetetlen vólt a' halál torkából kiragadni. — Egy, már megrongálva lévő hajónak árbotzfájára 12 emberek másztak vólt fel, abban helyhez-tettvén még utolsó bizodalmokat, hogy talám a' körülöttől kővájgó halász hajók kimenthetik őket a' szemeik előtt forgó veszedelemből, eleget is törekedtek azok, hogy a' hajó mellé férkezhes-senek, de lehetetlen vólt; a' midön egyszerre a' dühös szél mintegy belé tsimpajgódzván az árbotzfába kirantotta azt a' hajó közepiből, 's a' kabok méllységébe temette.